

sár

anyagok
ési alkalom

sok

on: 10-32

cia
rétet

azonnal szállít

t. fiókja
telefon Int. 356.

arólag

OL

t, mert ez
és kiadós!
min nagyváradi
szül, szigoruan
szerint.

LMOS Cluj

gépeket

nyokat,
os kör-
os gé-
papritó
seket

ári

pari

si fel-
szállít

Rt.

ctoriei 45.
f. Int. 356.

zweig

(handlung) CLUJ
Széchenyi-tér]
Saját ház.

מטות
ערוות
רי és díszkötésű
raktára!

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
SIVATAL ES NYOMDA

Cluj-Kolozsvár, St. Baroň
a. Pop, (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
szedők. Kéziratokat nem
dunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Bomá

Egész év

Rélvre

Negyed

Egy hó

Egy sz

varon

Bukar

Csehsz

Egy hónapra — 25—

Egy szám — ck 1-50

1924 augusztus 30 Szombat

Cluj-Kolozsvár * VII. tvfolyam * 196. szám

5684. Ab 30

Egy évi munka mérlegénél

Irtá Giszkalay János

Néhány nap múlva ötödikben gyűlnek egybe Erdély zsidóságának képviselői a rendes évi konferencia megtartására. Ideje érkezett, hogy egy egész elmúlt esztendő munkásságáról, eredményeiről és sikertelenségeiről számot adjunk magunknak, a sikereknek örüljünk és az eredménytelenségekből levonjuk a következtetéseket a jövőre. A Nemzeti Szövetség központi irodája elismerésre méltó tuzgalommal és mindenáron áttekinthető rendszerességgel már fősorakoztatja az elmúlt egy év mérlegének adatait. Ezeket a számadatokat és jelentéseket az összes delegátusok idején meg fogják kapni, hogy a kiküldöttet, lehetőleg már teljes áttekinthetőséggel és kialakult véleményel vehessenek részt a váradai konferencia tanácskozásain. A számok szárazak, de objektívek. Nem szépi tenek és nem halgatnak el semmit. Ebben a számszerű, száraz és minden szépítéstől, minden elhallgatni akarástól távollevő objektivitásban akarjuk követelni a hivatalos jelentéseket, amikor egy év munkásságához és az új munkáévi elején megtesztük a magunk megjegyzéseit.

Ugy látjuk, hogy az elmúlt esztendő a maximális reményen fölüli eredmények és a minimális várokozáson is alul maradt eredménytelenségek esztendeje volt. És ha az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség célkitűzéseinek két nagy kategóriáját nézzük: a befelé irányuló szervezeti és a kifelé működő Palesztinaépítő munkát, akkor képtelenek vagyunk megállapítani, hogy egy évi működésünk minden eredménye az egyik oldalon és minden eredménytelensége, sőt vesztesége a másik oldalon tapasztalható.

Minden örvendetes eredmény ellenére is, nem tudunk örülni ennek. Ezt az egyoldalu fejlődést, bármennyire nagy és szép volt is, nem tudjuk egészséges fejlődésnek látni. Bármennyire szivünkhöz is van növe minden megnyilvánulás és minden eredmény ami Erec Jisrael fölépítését akárcsak egy hajszálnyival is előbbre viszi, mégis nem habozunk kimondani, hogy inkább belé tudunk volna törődni félannyi eredménnyel ezen a téren, csak ne kellett volna annyi veszteséget elkönyvelnünk a másik irányban. És bármennyire védképen hangzik is: azok a szívét és lelket örvendető eredmények, amelyeket a Palesztina-munka terén elértünk, azok a tömegmozgások, amelyekkel az erdélyi zsidó nép az Erec Jisrael-gondolat minden megnyilvánulására reagált, a szunyadó nemzeti erők fölbredését jelentik és ezeket a fölbredt nemzeti energiákat éppen olyan könnyen, vagy éppen annyi fáradtsággal sorakoztatni lehetett volna a belső nemzeti problémák, a belső zsidó megszervezettség érdekében is.

Beszélni helyettünk néhány adat, a számok megvesztégethethetlen objektivitásával.

Tavaly, az egész esztendőben 166.000 lej volt az az összeg, amellyel Erdélyi zsidósága a Nemzeti Alaphoz hozzájárult.

A mostani évben ekek egymillió lej gyűlt egybe a Zsidó Nemzeti Alapra. A gyarapodás 360 százaléka a tavalyiéhoz viszonyítva. Hatalmas eredmény. Nem hisszük, hogy volna még ország, amely a fejlődésnek ezt az arányát tudná felmutatni.

A Keren Hajjeszód még ennél is nagyobb arányban erősödött.

Az ifjúsági mozgalom eddig még nem ismert méreteket öltött az erdélyi zsidóságban. Ma már az ország területén 37 jól szervezett Bariszia- és 65 Aviva-csoport működik, a múlt esztendői 5 Bariszia és 6 leánycsoporttal szemben. Általában megállapíthatjuk, hogy az együvé tartozás, a zsidó öntudat és a szervezkedés

szükségességének érzése még soha ilyen intenzív nem volt Erdély zsidóságában, mint most. Az életre ébredt együvé tartozás érzésének egyik legnagyobb megnyilvánulása közvetlenül most játszódik le a szemünk előtt. Egyetlen fölívás elegendő volt, hogy a meggyilkolt Schön Bernát árvái részére távolban és közelben megnyiljon minden zsidó szív és minden zsidó zseb. Idegensk, osudálva kísérik figyelemmel az Uj Kelet kimutatásait a beküldött összegekről. És mi nagyon jól tudjuk, hogy ez a tömeges és reményen fölüli adakozás nemcsak a hagyományos zsidó jótékonyág eredménye. Két esztendővel ezelőtt ez a jótékonyág egészen más arányokat mutatott volna. Nem! Az öntudatra, a közös sors tudatára és az együvé tartozás megismerésére ébredt erdélyi zsidóság megnyilatkozása ez.

És mégis mit látunk a tényleges szervezkedés terén?

A sékelek száma ma kisebb, mint a tavalyi konferencia idején. És jó lesz, ha az ötödik konferencia összeültéig el fogjuk tudni érni a tavalyi számot. Ha ehhez a megállapításhoz még hozzáfűzzük azt, hogy tavaly is csak szegényes 12000 sékel gyűlt be, ami egyértelműen azt jelenti, hogy az egész országban összesen és legföljebb 12000 szervezett cionistának volt, ezzel már megfestettük a mai eredménytelenség lesújtó képét. Ebben a 12.000 es számban benne van minden eredménytelenségünk és

Kedden délelőtt érkezik Kolozsvárra a királyi család

Florea Cristescu bukaresti rendőrigazgató helyettesíti Gritta prefektust. Különvonatok az Avram Jancu-ünnepségek alatt

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt hírt adtunk már arról, hogy az Avram Jancu ünnepségekkel kapcsolatosan Gritta Ovidiu kolozsvári rendőrprefektust a vidéki ünnepségek királyi biztosává nevezték ki. Gritta prefektus már napok óta állandóan vidéken tartózkodik, hogy az ünnepség rendezésének előmunkálatait elvégezze. A kolozsvári ünnepségek alkalmával a város idegenforgalma tetemesen fog gyarapodni és a rend fenntartásánál a rendőrségre alapos munka vár.

A bukaresti belügyminisztérium a vidéki ünnepségekkel elfoglalt Gritta prefektus helyettesítésére Florea Cristescu bukaresti rendőrfőnököt helyezte Kolozsvárra, aki az itteni ünnepségeknél mint a város helyettes rendőrprefektusa fog felügyeletet gyakorolni. Florea Cristescu tegnap este már meg is érkezett Kolozsvárra és ma délelőtt foglalta el helyettes prefektusi állását, amelyet kedden este újra át fog adni Munteanu rendőrigazgatónak.

A kolozsvári üzletvezetőség menetrendi osztálya végleg kidolgozta az ünnepségek idejére életbeléptetendő menetrendi változások tervezetét. Miután a királyi család, a bukaresti udvartartás, a kormány tagjai, a külföldi államok képviselői s nagyszánu meghívott idegen előkelőségeken kívül az ókirályságból is rengeteg résztvevő érkezik a nagyszabásúnak ígérkező ünnepségekre, az üzletvezetőség jelentékeny szánu új vonatot állított be, hogy az ünnepségeken való részvételt megkönnyítse. A CFR. igazgatósága a topánfalvai és kolozsvári ünnepségekre utazóknak 75 százalékos menetjegykedvezményt nyújt. A topánfalvai ünnepségekre az üzletvezetőség a következő menetrendet léptette életbe:

Tordáról indul az első ünnepi vonat 31-én éjjeli 3 órakor, ezután pedig délelőtt 10 óráig

balsikerünk. Benne vannak a hivatásuk magaslátáról lecsuszott iskoláink és benne van a társadalmi helyzetünk vigasztalansága. Ahonincs a mai idők súlyának megfelelő szervezethez, ott nem lehet ellentállás.

Hol volt a hiba? Külső körülményekben, belső okokban? A váradai konferencia lesz hivatva erre feleletet adni és megkeresni az orvosias utját. Bizonyos az, hogy abban a zsidó tömegben, amelyben a Keren Kajemet és a Keren Hajjeszód ilyen nagy eredményeket tudott elérni, ebben a zsidó tömegben keresni a hibát méltánytalanság volna. És hogy a sékel nem másodrendű kérdés, azt mindannyian tudjuk. Hogy egészséges körülmények között az egész országos szervezetünknek a sékelen kellene alapulni, az a zsidó szervezkedés abajéhez tartozik. Hogy a sékel hiánya a belső szervezethez hiányt jelent, azt minden nemzeti zsidó érzi. És hogy jórészt ennek a belső szervezethez hiányának tudható be, hogy héber kulturális, főképen iskolakérdésekben eredményt elérni nem tudunk, sőt a talajt szinte teljesen elvesztettük a lábunk alól, az nyilvánvaló.

A váradai konferenciának nagy feladata lesz ezekkel a kérdésekkel behatóan foglalkozni. Mert a cionizmus nem merülhet ki a Keren Kajemetben, de még a Keren Hajjeszódban sem. A cionizmus az élniakaró zsidóság életmegnyilvánulása. És ez az életmegnyilvánulás: az iskola éppen olyan mértékben, mint a Nemzeti Alap, a belső társadalmi, gazdasági és nemzetpolitikai problémák éppen úgy, mint a Keren Hajjeszód.

hat különvonat közlekedik Topánfalva és Torda között, amelyek valamennyien a fővonatokkal csatlakoznak s kizárólag az ünneplő közönség elszállítására lett beiktatva.

Az ünnepségek befejezése után, szeptember elején délelőtt 10 óra 30 perckor indul az első vonat visszafelé, az utánakövetkező déli 12 órakor, majd délután 4 óratól kezdve minden órában indul egy különvonat Topánfalváról Tordára. A királyi család és a miniszterek automobilon érkeznek Topánfalvára Körösbányáról, ahonnan az ünnepségek befejezése után vonaton utaznak Tordára. A Tordáról Kolozsvár felé beiktatott rendkívüli vonatok az alábbi menetrend szerint fognak közlekedni. Kedden hajnali 4 órakor indul Tordáról az udvar és az idegen előkelőségek automobiljaival az első különvonat. Reggel 5 órakor indul Tordáról az idegen előkelőségek s külföldi vendégek vonata, amelyet röviden követ fél 6-kor a kormány tagjainak különvonata. Az udvari vonat a királyi család tagjaival hétfőn éjjel 10 óra 30 perckor indul Tordáról és kedden délelőtt 10 óra 20 perckor érkezik Kolozsvárra. Az udvari autóvonat 7 óra 30 perckor indul vissza Bukarest felé. Az udvari vonatot a királyi családdal együtt Szinájába megy. Az ünnepségek tartama alatt az összes személyszállító vonatok megerősített kocsiszámmal közlekednek.

— Az aradi Sfatul nem vesz részt a kereskedők kolozsvári kongresszusán. Avadról jelentik: Az aradi kereskedők tárgyalásai a háztulajdonosokkal való megegyezés kérdésében kedvezően alakulnak. Ádám György, az aradi Sfatul elnöke kijelentette, hogy az aradi kereskedők csoportja valószínűleg nem vesz részt a kereskedők kolozsvári kongresszusán, mert sokkal eredményesebbnek tartja egy Bukarestben megtartandó kongresszuson való részvételt.

Saslavsky herceg romantikus házassága

Zsidó eredetű volt az utolsó cár segédtsíjtje.

(Varsó, aug. 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A lengyel főváros zsidó és nemzsidó közvéleményét egy kalandos háttérű morganatikus házasság és annak következményei foglalkoztatják. A romantikus házasság előzményei a következők:

Richard Saslavsky herceg valamikor a tragikus véget ért II. Miklós orosz cár utolsó segédtsíjtje volt. A bolsevik forradalom kitörésekor a herceg családjának több tagját is megölték, neki azonban hetekig tartó rejtőzés és titkos utakon való bujdosás után sikerült Lengyelországba szöknie. Eleinte a magával hozott pénzből gondtalanul élt egy darabig, de később igen szűkös anyagi viszonyok közé került. Saslavsky herceg valami állás után nézett és eközben megismerkedett egy igen szép és intelligens tisztviselővel, Löwe Zsuzsannával, az egyik varsói gyárvállalat gépirőnökjével.

Közben a hercegnek sikerült magát felvételnis a lengyel hadseregbe, de ismeretségét továbbra is fentartotta a zsidó gépirőhírszerzővel. Valami atavisziális érzés vonzotta az emigráns orosz arisztokratát az ékes, de egyszerű családból való zsidó leányhoz. Elhatározták, hogy megesküsznek. Saslavsky herceg hazatért Oroszországba és kérte az okmányait. Az irások pár hét múlva meg is érkeztek. A herceg elvitte ősi családi okmányait a menyasszonyához és együtt nézték át az elfakult pergamenteket és papírokmányokat. Közöttük volt a herceg anyjának végrendelete is. Végrendeletében az anyahercegnő elárulja, hogy szegény zsidó lány volt és csak azért lett keresztény, hogy feleségül mehessen Saslavsky herceghez, Saslavsky Richárd apjához. Lelkében az n. n. élete végéig zsidó maradt és nagyon kéri az ő egyetlen Richárd (iát, hogy amint ez a családi titkot megtudja, térjen vissza ősi hitéhez.

A herceg teljesítette anyjának utolsó akaratát és aztán feleségül vette Löwe Zsuzsannát. Az esküvőn Varsó egész zsidó lakossága részt vett és lelkes ünneplésben részesítette a fiatal párt. De tudomást szerzett erről a házasságról a hivatalos világ is. Pár nappal az esküvő után Richard Saslavsky herceget lemondatták őrnagyi rangjáról, mire kilépett a lengyel hadseregből, Löwe Zsuzsanna pedig levelet kapott a cégtől, hogy munkájára tovább nem reflektál a vállalat. Saslavsky herceg most új egzisztencia alapításán fáradozik és az a terve, hogy feleségével együtt kivándorol és Palesztinában kezd új életet.

Novella

Iria Giszkalay János

(3)

Valahányszor a közelébe férközhettek, soha se mulasztotta el, hogy kissé gúnyos mosollyal, hódoló szavakat ne mondjon neki. De hideg, szürke szemében ilyenkor piros fények villantak és a két szájszéle úgy fölhúzódott, hogy farkasfogai erősen kisárgállottak. Malka nem vette észre. Se a kozákhódolatot, se a piros villanásokat, se a fölhúzódó szájszéleket. Olyan álmódú nézéssel tekintett el Vaszil Vaszilievits feje fölött, mint aki valami beteljesülésre vár és ő maga se tud felőle.

Amikor a kozák elbucszott és betette maga után az ajtót, Malka azt mondotta az apjának: — Ma korán végeztetek. — Igen, — felelt mosolyogva Smiel Smielovits, — mert én olyan róka vagyok, aki nem szereti, ha egy héten egynél több bört nyuznak le róla.

Vaszil Vaszilievits Morozenkónak bizonyára sürgős volt, hogy baráti szeretetét és nagyrabecsülését tettel bizonyítsa és az emléktárgyat átadja Smiel Smielovitsnak. Mert nem várta meg a legközelebbi csütörtököt, hanem már hétfőn bekopogtatott a zsidóhoz. Smiel Smielovits a dolgozószobájában volt és a generális-hoz készülődött. Éppen abban a pillanatban csusztatta be azt a bizonyos beadványt a fehér borítékba, amikor a kapitány belépett. Mert a városban aggasztó hírek keltek lábra és Smiel Smielovits úgy gondolta, hogy nem árt a dolgokat kissé megelőzni. A kozák belépett és a zsidó gyorsan a zsebébe csusztatta a borítékot.

— Elhoztam bátyuska, — mondotta Vaszil Vaszilievits és messzi előre nyújtotta a régi, nehéz puskát.

Bethlen István azonosítja magát Nagyatádival

A vizsgálat szerint Eskütt Lajos hazudott. A miniszterelnök nem fogadta el Nagyatádi lemondását

(Budapest, augusztus 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nagyatádi Szabó István érdekében, mint megirtuk, az egységpártban akció indult meg, hogy a földmivelésügyi minisztert megvédje Eskütt Lajos panamavádjai ellen. Az egységpárt tegnap küldöttségileg megjelent a szabadságáról hazatért gróf Bethlen István miniszterelnöknel, akit arra kértek, bírja rá Nagyatádit, hogy vonja vissza lemondását. Bethlen azonnal pártértekezletet hívott össze, majd Mayer János és Almási László társaságában felkereste hivatalában Nagyatádit. Az egyelőre diszkreéten kezelt tanácskozásokról a miniszterelnök a következőket mondotta:

— Szükségesnek tartottam, hogy személyesen érintkezsem a földmivelésügyi miniszterrel. Az eredményről tájékoztatni fogom a nyilvánosságot, amely előtt az egész ügyet a legalaposabban fel akarom tární. Egyáltalán erre vonatkozólag a földmivelésügyi miniszter felhatalmazását is közölni fogom. Különben az az általános vélemény alakult ki, hogy sikerült elosztatni Nagyatádi Szabó István aggodalmait, amelyek őt lemondásra készítették.

— Amikor az általános nemzetgyűlési választások küszöbén az Eskütt-ügy kipattant, Nagyatádi Szabó István lemondott. Akkori lemondását elfogadtam, de nem azért, mintha az ügyből árnyék vetődött volna rá. A választásokból azonban Nagyatádi megizmosodva került ki, újra meghívom tehát miniszternek. Ez tökéletesen azt bizonyítja, hogy meg voltam és meg vagyok győződve arról, hogy

a rágalmak és titkos vádak Nagyatádi becsületét nem érintik.

— Minden körülmények között szolidáris vagyok Nagyatádi Szabó Istvánnal. Kötelességemnek tartom ama méltatlan támadásoktól, amelyekből egyesek politikai tőkét akarnak kovácsolni, megvédeni. Ezzel a kijelentéssel, hiszem, hogy összeomlanak a céltatos és aljas rágalmak, amelyekkel a közönséget meg akarják tévesztetni.

— Eskütt Lajos számtalanszor került ellentmondásokba. Térfy nyugalmazott miniszter viszont, aki annakidején a földmivelésügyi minisztériumban vizsgálatot vezetett, beigazolta, hogy Eskütt Lajos hazudott. A bűnügyi kró-

nikákban már számtalanszor előfordult, hogy a csávába került vádolt a mások berántásával akar könnyíteni a saját helyzetén. Világos, hogy egyesek pártpolitikai hasznát akarnak húzni a dologból. Tudom, hogy Nagyatádi Szabó István meg fogja védeni becsületét, mielőtt a bíróság erre neki alkalmat ad, de nézetem szerint ezt mint miniszter is megteheti, nemcsak mint magánember, mert jelenlegi

lemondásával csak politikai ellenfeleinek kedveskedne.

— Éppen ezért a hozzám juttatott irások lemondását nem fogadtam el. Nagyatádi elfogadta álláspontomat. Végeredményben az Eskütt-ügy nem egyéb közönséges bűnügynél, amelyet politikával összekeverni nem lehet. Várjuk meg nyugodtan a bírói eljárás befejezését.

Maga a megvádolt földmivelésügyi miniszter ma ismét nyilatkozott az Eskütt-ügyről. Az újságíróknak

Nagyatádi kijelentette, hogy kielégítőnek tartja a miniszterelnök nyilatkozatát, lemondását azonban egyelőre nem vonja vissza.

Az elhangzott vádakra a bíróság és a nyilvánosság előtt is alkalmat lesz részletesen nyilatkozni és a rágalmakat megcáfolni. De módjában áll ez majd a parlament előtt is, mert

az ellenzék a magyar nemzetgyűlési összehívását kérte.

— A lapoknak ama közleménye, — mondotta a miniszter — hogy kompromittáló iratok vannak a bírósági aktákhoz csatolva, amelyek elszámolásokat tartalmaznak, nem felel meg a valóságnak. Eskütt Lajosnak csak a törvénnyel van számadása, mely alól még elmeállapotának megvizsgálása sem mentheti meg.

A kormány, valamint az egységpárt tagjai ma tanácskozást tartanak az igazságügyminiszternél az Eskütt-ügyben. A tanácskozáson lehetőséget akarnak találni arra, hogy Nagyatádi elégteltet kapjon törvénykezési téren is.

* Észak- és Délamerikába utazók kérjenek azonnal prospektust „Cosulich Line“ től Bucuresti, Calea Grivitei 181.

lamelyik őse használta.

— Persze, — bizonykodott Vaszil Vaszilievits meggyőzően — hiszen mondottam, hogy családi örökség.

— És éppen én vegyem meg? — nevetett tovább kissé furcsán Smiel Smielovits.

A kozák nem tudta mire vélni a zsidó jókedvét. Talán ki akar bujni a vén róka? Erősködve nyújtotta a puskát:

— Csak barátságból bátyuska, igazán csak barátságból adom. Hidd el, családi örökség, nem szívesen válok meg tőle. És szép darab. Ötszáz rubelért a tied.

Ennél a szónál újra kitört a kacagás Smiel Smielovitsból.

— Szép darab, igazán szép darab. És éppen én vegyem meg? Pénzt adjak érte? Ötszáz rubelt? Hát kapitány ur, ez viccnek is megér ötszáz rubelt. Az üzlet megvan kötve.

A kapitány még mindig a kezében tartotta az ócska puskát és azon gondolkodott, hogy nem kért-e keveset érte a zsidótól. Az ajtó kinyitott és Malka lépett be rajta.

Nem tudta mire vélni apja hangos jókedvét, azért jött. A kozák hátra fordult és kényelmetlen volt neki, hogy a lányny seftelés közben éri. De örült, hogy bejött, mert a lány valóban szép volt. Ajka fölött a kicsiny anyajegy úgy égett, mint egy piros rubintkő. A kapitány tréfálkozva emelte rá a nehéz puskát:

— Életet vagy szerelmet! És szájának két szöglete úgy felhúzódott, hogy kivillantak a farkasfogai. Ő így mosolygott. A lány megállt, mosolygni próbált, de a szeme lassan kisértetlőn tágra nyitott. Látta, hogy egy régi, használhatatlan ócskaság van a kapitány kezében, látta a mosolyt az apja száján, de azért a vér mégis elhagyta az arcát. Mereven, mo-

(Cluj-Ko tudósítójától) bírósága ma 91 ik gyala ügyét. Szigetvári május a szakaspa fegyverével nösen jogá keltett, az n volt a me ahit egyik iiszemita éri bíróság és a lani kénysz

Radulesc nyitotta m Stavrica főb dr. Oprca vétele után bankforgó r laira vezény nak parao futólépést v aki az utols négy lépess

az őrmes többsz

Szigeti erre ütéseit, feg Az őrmes szakaszról, ideig „niede természetese

Legelső ezredbeli őrnagynakát nagyon zavó nem ütöt őt kétszer i ezredes előn ügyet, előh zébe és kér hogyan álló szemben.

dulatlanul r szeme mintt ajka fölött ájultán vág

A kozák ugrással me Az ájult s leány fölvet révedten né a kapitány fölhúzódott, teste érintet

Amikor kérdezte:

— Mi v ijedni egy d elsül, mint

— S Smie mutatta a dőlködva te ladtak a nek reken és ré

— Nem valamikor sodszor tört

Ettől ke el Smiel S szívesen ve mak ideje v zsidó szaká Veresebb es napok. És il adjutansa ké ugylátszik n kedvéért jár is eljött, am otthon.

atádival

ta el Nagyatádi

előfordult, hogy a mások berántásával zetésén. Világos, hogy akarnak huzni a atádi Szabó István mihelyt a bíróság nézetem szerint ezt ti, nemcsak mint

vai ellenfeleinek

n juttatott irások. Nagyatádi elfo- lyményben az Es- mséges bűnügynél, verai nem lehet. róli eljárás befeje-

ivelésügyi minisz- Eskütt-ügyről. Az

gy kielégítőnek yilatkozatát, le- bre nem vonja

óság és a nyilvá- részletesen nyilat- folni. De módjára előtt is, mert

vetgyűlés össze-

eménye, — mon- kompromittáló ira- hoz csatolva, ame- znek, nem felel ajnosnak csak a tör- y alól még elme- mentheti meg.

egységespárt tag- az igazságügyi- A tanácskozáson rra, hogy Nagy- nykezési téren is.

ba utazók kérjenek Line"-tól Bucuresti,

ott Vaszil Vasziliev- mondottam, hogy

meg? — nevetett Smielovits.

e vélni a zsidó jó- a vén róka? Erős-

atyuskám, igazán d el, családi örök- g tőle. És szép da-

rt a kacagás Smiel

ép darab. És éppen jnak érte? Ötszáz z viccek is megér- van kötve.

a kezében tartotta ndolkozott, hogy időtől. Az ajtó ki- ajta.

ja hangos jöked- ra fordult és ké- a lány seftelés bejött, mert a lány tt a kicsiny anya- iros rubintkő. A rá a nehéz puskát: ! És szájának két gy kivillantak a t. A lány meg- e a szeme lassan látta, hogy egy g van a kapitány pja száján, de azért at. Mereven, moz-

Hamis vád alatt egy zsidó katona

Négy hónapi vizsgálati fogság után felmentés. A hadbíróóság elnöke leintí az antiszemita hadnagyot

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári VI. hadtest hadbíróága ma délelőtt tárgyalta le Szigeti József 91 ik gyalogezredbeli önkéntes szakaszvezető ügyét. Szigeti József ellen az volt a vád, hogy ezúvi május hó 12 én a szatmári gyakorlóterén a szakaszparancsnok Coltis Dumitru őrmestert fegyverével kétszer fejbevégte. Az ügy különösen jogász körökben rendkívüli érdeklődést keltett, anél is inkább, mert mindenkinek az volt a meggyőződése, hogy Szigeti ártatlan, akit egyik felettes tisztje, kétségkívül erős antiszemita érzésektől áthatva állítottatott a hadbíróóság és a vád beigazolása esetén életfogytiglani kényszermunka elé.

A tárgyalás

Radulescu ezredes elnök délelőtt fél tizkor nyitotta meg a tárgyalást, melyen a vádat Stavrica főhadnagy királyi biztos, a védelmet dr. Oprea ügyvéd képviselte. A nacionalis felvétele után elmondotta a vádlott, hogy a szóbanforgó rapon, május tizenkettedikén, gyakorlóra vezényelték századát. A Szigeti szakaszának parancsnoka, Coltis Dumitru őrmester futólépést vezényelt és amikor Szigeti József, aki az utolsó sorban volt, futás közben három- négy lépéssel elmaradt,

az őrmester hozzáugrott és kardjával többször az önkéntes karjára ütött.

Szigeti erre, hogy kivédhesse az őrmester újabb ütéseit, fegyverét védőleg maga elé emelte. Az őrmester ekkor Szigeti visszarendelte a szakaszot, fegyverét elvette és huzamosabb ideig „nieder“-t csináltatott vele, amit Szigeti természetesen minden további nélkül teljesített is.

Coltis őrmester vallomása

Legelső tanuként Coltis Dumitru 91 gyalogezredbeli őrmestert, a Szigeti szakaszának parancsnokát hallgatta ki a bíróság. Az őrmester nagyon zavaros vallomásában kijelentette, hogy ő nem ütötte meg Szigetiit, hanem Szigeti vágta őt kétszer is fejbe a fegyverével. Radulescu ezredes elnök, hogy teljesen tisztán lássa az ügyet, előhívta a vádlottat, fegyvert adott kezébe és kérte, hogy most mutassa meg, hogy hogyan állott „geografailag“ az őrmesterrel szemben. A „gyakorlati kísérlet“ alatt azután

culatlanul nézett a kozák arcába, kitűnő nagy szemmel mintha valami messzi irtózatra látta rá, azja fölött elszüntelenedett a rubintsepp és ajniten vágódott el.

A kozák kacsapta a régi puskát és egyetlen ugrással mellette termett. Karjával fogta föl. Az újult szédülés csak egy percig tartott. A leány fölvetette a szemét, néhány pillanatig révedően nézett széjjel, aztán kitaszította magát a kapitány karjaiból. A kozák szájaszélre erősen föl húzódtott. Ez volt az első eset, amikor a teste érintette a leány testét.

Amikor magukra maradtak, az apja raggódva kérdezte:

— Mi volt veled Malka? Ne, de így megijedni egy órákagtól. A kapanyél is hamarabb elsül, mint ez.

Le Smiel Smielovits mosolygó bátortással mutatta a leánynak a régiséget. Malka elgondolkodva tapintott végig rajta, ujjai végig szaladtak a nehéz oszlopon, a vésettímvü csapóke- reken és révedően mondotta:

— Nem tudom, de úgy éreztem, mintha valamikor voltam volna már így. Mintha másodszor történné.

Ettől kezdve a kapitány gyakrabban járt el Smiel Smielovits házába. Smiel Smielovits szívesen vette, mert ez az idő már a forradal- mak ideje volt. Most már nem csak megtépett zsidó szakállakról és bevett fejekről volt szó. Vérésebb események árnyékát vetették előre a napok. És ilyenkor jó dolog az, ha a generális adjutánsa kézügyben van. De Vaszil Vaszilievits, ugyiltszik most már igazán nemcsak a kártya kedvéért járt a házhoz. Mert gyakran olyankor is eljött, amikor tudta, hogy a zsidó nincs otthon.

(Folyt. köv.)

kitűnt, hogy Szigeti, aki háttal állott az őrmesternek, negyedfordulattal megsem érintette az őrmester fejét.

Az antiszemita parancsnok

A következő tanu Joan Caliga hadnagy, Szigeti közvetlen parancsnokló tisztje volt. Vallomásában előadta, hogy Szigeti a „legveszedelmesebb“ eleme volt a parancsnoksága alatt álló csapatrészeknek. Állandóan arra törekedett, hogy bomlás processzusait minél jobban belevigye a századba. Amikor a hadnagy vallomásaiból már nyilvánvalóvá lett, hogy nemzetiségi és százszázalékos antiszemita szemszög- ből vádolja a zsidó Szigeti, Radulescu ezredes befejeztette a tiszt kihallgatását. Caliga hadnagy leült a tanuk részére fentartott padra, több bizben felháborodva jelentette ki, hogy Szigeti „un jidan“ és nem vagyunk Palesztinában stb., mitdaddig, amíg Radulescu elnök erőlyesen rendrentsította a zsidó önkéntes részére életfogytiglani kényszermunkát köve- löldző tisztet.

Három mentő tanu

Coltis őrmester és Caliga hadnagy vallo- mási után azt a három közembert hallgatta ki a hadbíróóság, akik Szigeti közvetlen köze- lében voltak és így legbiztosabb szem- és fül- tanu az ügynek. A katonák: Máty Bál, Vasul Romanca és Fiejer János, akiknek külön ki- hallgatását Munlean Cornél hadnagy, a VI. hadtest hadbíróóságának tagja végezte, esküvel bizonyították, hogy az őrmester többször rá- ütött Szigeti karjára, mert ez pár lépéssel el- maradt a csapattal, de azt

egyikük sem látta, hogy Szigeti csak egy- szer is megérintette volna fegyverével az őrmestert,

pedig ezt látniuk kellett volna.

Utolsó tanuként George Tomsa szakasz- vezetőt hallgatták ki, akire egyébként az őrmester hivatkozott és aki nemhogy terhelő, de egyenesen mentő vallomást tett és bizonyította Szigeti teljes ártatlanságát.

A vádbeszéd

A tanukihallgatások után Slavnicia főhad- nagy, királyi biztos tartotta vádbeszédét és tár- a vádat a maga teljes egészében ő sem látja beig zoltnak, a legsúlyosabb, 12 évtől életfogy- tiglani kényszermunkáig terjedő büntetést kér, mivel a vád a lehető legsúlyosabb. Szigeti megbüntetését elrettentő példaként akarja a ro- mán hadsereg abszolút fegyelme elé állítani, mely fegyelem nem tűri a „destruáló“ ele- meket.

Miután a királyi biztos befejezte vádbeszé- déit, Szigeti védője, dr. Oprea vádbeszédében kimutatta, hogy a vád a legeszkélyebb pontjáb- ban sem igazolódott be és kizárólag Caliga hadnagy minden kétséget kizáró abszolút elfo-

Advertisement for Landemann & Weisz. Text includes: 'Figyelem! engrosüzletünket Figyelem!', 'detail osztállyal bővítettük ki.', 'Eladásra kerülnek a legolcsóbb árak mellett: Vászna... 26- lejtől feljebb Zefirek... 35- lejtől feljebb Kanavászok... 38- lejtől feljebb Továbbá női és férfi szövetek. Kabátkelmék és különböző belésárak'. At the bottom: 'Landemann & Weisz Cluj, Uránia-palota, (Calea Regele Ferdinand 35. Szam.) Rudolf Mosse No 4019'.

gultsága és rosszindulata tartja feenn. Ezért az egy emberért tartják már négy hónap óta vizs- galati fogságban Szigeti, aki minden kétséget ki- záróan ártatlan és az elvakult gyűlölet áldozata.

A hadbíróóságot teljesen meggyőzte dr. Oprea védőbeszéde, amelyet az egész terem feszült figyelemmel hallgatott végig. Azután az elnök fel függesztette az ülést és a bíróság itélethezatalra vonult vissza.

Az ítélet

Az ítéletet háromnegyed tizenkettőkor hir- dette ki Radulescu ezredes. Szigeti Józsefet a hadbíróóság, mivel a vádat nem látta beigazol- nak, három szavazattal kettő ellenében fel- mentette.

Árva és hontalan zsidó gyermekek százezrei

A Welthilfs-konferencia ülése. A kivándorlók borzalmas helyzete

(Karlsbad, augusztus 29. Az Uj Kelet tudó- sítójától.) A mai nap első nagyobb eseménye az az elhatározás, amelyre a konferencián részvett újságírók és írók jutottak. Dr. Schabad elnöklésé- vel ugyanis elhatározták, hogy

egy nagy zsidó író- és újságíró szövet- séget létesítsenek

és e célból bizottságot küldt ki, amelyek az egyes országokban már működő egyesületekkel érintkezést keresnek. A megalakított szöveteg első feladata lesz a Welthilfs-özpontnál külön az á yt létesíteni nyomorgó zsidó újságírók és írók felségelyezésére.

Ezután dr. Adler oroszországi kiküldött az Uk- rajnában élő zsidó gyermekek mérhetetlen nyomor- ráról adott megdöbbentő képet. A zsidó gyer- mekek együtt vannak elhelyezve a nemzsidókkal, de e nehelyeken borzalmas helyzetben vannak, különösen ami az egészségügyi viszonyokat illeti. Szellőtelen, fűtetlen helyiségekben vannak összepré- selve és vannak kormányzóságok, így Jekaterinc- slávban, ahol a gyermekek harmötöt százaléka gyak hiányátan a földön fetreng. Ezenfelül nincs rutájuk, fehérnemük és cipőjük.

Negyon folytatékos a táplálkozásuk is és ennel- fogva nagy százalékszámban emelkedik a betegék állománya. A velhínsi gyermekmenhelyeken huzarhat, a poltavaiiban ötvenkettő, az odessza- ban harmincegy, a podoliaiban harminchétt, a kiev- ben negyvenegy százaléka a zsidó gyermekeknek vérszegény és tuberkulózisa hajlamos. Számoitevő a tüdőbeteg gyermekek száma. Az iskolák is k- hatatlan állapotban vannak.

Ukrajnában a zsidó gyermekek ötven százaléka árva és hontalan.

A kormány szeretne ugyan ezekre a helyzetén javítani, de nem rendelkezik megfelelő eszközök fölött. A zsidó közelet kötelessége e gyermekeket megmenteni a zsidó társadalom számára.

Dr. S. Temkin a zsidó emigráció problémájáról tesz jelentést. Jelentésében ezeket mondotta:

Az amerikai bevándorlásnak azon megkorlátoz- asai, amelyek évről-évre szigorosabbak és kéréségbejűb- bek, ma a következő állapotot eredményezték: Százezer zsidó emigráns helyett évente már csak hat-nyolcezer tud bevándorolni Amerikába. Ezidő- szerint Hamburgban, Brémában, Southamptonban, Liwerpoolban, Rígában, Libanban, Galacban és Konstancában körülbelül

tíz ezer zsidó kivándorló

vesztegel, akik az újabb bevándorlási törvények miatt nem tudnak megmozdulni, jóllehet közülük 6500-an már 1923 október óta az amerikai vízum birtokában vannak.

A legborzalmasabb azonban, hogy ezek hazájukba sem téhetnek vissza, mert minden vagyonukat eladták és nincs számukra elhelyezkedési lehetőség.

Fontos kötelesség, hogy ezek számára lehetővé tésessék az állandó letelepülés valamelyik ország- ban. Az emigrációs szervezeteknek egyesülniök kell, hogy a bevándorlási ügyet rendszeresen és tervszerűen, egységes alapelvek szerint lehessen végrehajtani.

Latzky egységes információ-szervezet létre- hozását követeli, amely a kivándorlási ügyet min- denképen elősegíhetné.

Itt említjük meg, hogy a népszövetségnek a menekültügyi főmegbizottja, Fritjof Nansen meleg- hangu táviratban közönlötte a Welthilfskonferen- ciát. Ugyancsak újszólótáviratot küldött Desson- naiz, a gyermekvédelmi liga elnöke Ukrajnából.

Feloszlatják a Reichstagot

Berlin, aug. 29. A Reichstag mai ülésén sem került sor a szavazásra. Minden jel arra vall, hogy a kormány nem tudja megszerezni a kétharmad többséget és ezért a házat fel fogják osz-

Az ellenzék parlamenti akciót kezd Erzberger gyilkosai ügyében

Megszökött Erzberger gyilkosa. Mayer-Thylessennek engedtek

(Budapest, aug. 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Magyarország közvéleményének érdeklődése egyre nagyobb mértékben az Erzberger-gyilkosok felé terelődik, akiknek tudvalevőleg Gömbös Gyula adott barátságos menedéket vidéki kastélyában. A nyomozást a budapesti főkapitányseg a legteljesebb titokban folytatja és arról sem hivatalos közlést nem adott ki, sem a sajtót nem informálta, hogy a Heinrich Schneider és Konrad Mayer néven Gömbösnél tartózkodó és Erzberg miniszter meggyilkolásával alaposan gyanúsítható két némettel mi a célja.

Tegnap azután kiderült, hogy az egyik vendég, Heinrich Schneider megszökött a Gömbös-féle villából. Schneiderben ugyanis a német rendőrhatalóságok Thylessent gyanúsítják. Rakovszky belügyminiszter újságírók előtt megerősítette Schneider-Thylessen eltűnését.

Ami azt jelenti, hogy a gyilkosnak szabad futást engedtek.

A berlini rendőrség két kiküldöttje, Schumacher és Plosch a letartóztatott Förster Henrikről

minden kétséget kizáróan megállapították, hogy Schulz Henrikkel azonos.

Förster Schulz többek között azt állította magáról, Odesszában született, itt is járt iskolába és csak később került Németországba. Mint német szülők gyermeke besoroztatta magát a német hadseregbe. Me járta Törökországot, Bulgáriát, Romániát, sőt Amerikában is volt.

Ez állításoknak ellene szól nemcsak az a körülmény, hogy Förster Schulz németországi vallatóinak egyike gyermekkori barátja volt, de külö-

Elkerülhetetlen a Reichstag feloszlatása

A nacionalisták elfogadhatatlan módosításokat követelnek. Ma dől el a Dawes-javaslatok sorsa. Macdonald módosítani hajlandó a londoni határozatokat

(Berlin, augusztus 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A birodalmi gyűlés tegnap esti ülése sem hozott döntést a Dawes-javaslat sorsáról. Az ülés első szónoka Quasz nacionalista képviselő volt, aki szerint

a londoni konferencia csalódást keltett minden német hazafi lelkében.

Stresemann külügyminiszter részéről súlyos könnyelműség volt a Dawes bizottság szakértői jelentését a józan ész művének dicsérni. Quasz kijelentéseit a nacionalisták és kommunisták tapssal és közbeszólással állandóan helyeselték.

A zaj elültével Stresemann ismertette a kormány álláspontját. Beszédében rámutatott Németország szorult helyzetére és azokra az eshetőségekre, amelyek a Dawes javaslatok visszautasításával a birodalomra háríthatóak.

A külügyminiszter beszéde nagy sikert aratott, csak a nacionalisták és kommunisták haligattak némán

Stresemann előterjesztéseit. Ezek után következett a Dawes-törvény harmadik olvasása. A nemzetiek módosító javaslatot nyújtottak be, mely szerint ezek

a törvények csak abban az esetben léphetnek életbe, ha a következő feltételek teljesülnek:

1. Bizonyosságot kell szerezni népjogilag kötelező formában és pontos megegyezés útján arról, hogy a varseillesi szerződés 428. szakaszában megjelölt határokon tulmenően megszállott területeket legkésőbb 1925 január tizedikéig kiűritették-e.

2. Mindaddig, amíg a német kormány a szövetségesekhez intézendő nyilatkozatban formálisan vissza nem vonja a békeszerződésben foglalt ama kijelentést, hogy Németország elismeri a háború felidőzésében való bűnösségét, a Dawes-törvények nem léphetnek életbe

Az elfogadhatatlan módosító indítvány benyújtásakor

óriási botrány tört ki a birodalmi gyűlésben.

latni. Ebert köztársasági elnök már alá is írta a ház feloszlatásáról szóló dekrétumot, melyet szükség esetén Marx kancellár azonnal felolvas. Az új választások valószínűleg már szeptemberben meg lesznek.

nösen az, hogy az odesszai városi hatóság anyakönyve szerint, amelyet a németek Berlinbe vittek, a Förster Henrik név ötven évre visszamenőleg nem fordul elő.

A két berlini rendőrtisztviselő ezenfelül kijelentette,

hogy a megszöktetett Mayer feltétlenül azonos Thylessennel.

Az eset kapcsán megmozdultak az I. éredő Magyarok is, akik attól való félelmükben, hogy vezérük nimbusza még jobban megfakul azáltal, hogy otthonát gyilkosok barlangjává avatta, most újra elővették régi harci eszközeiket és sajtójukban és vendéglőkben hangosan dicsőrik Gömbös hazafiságát, aki kitárta háza ajtaját olyanoknak, akik szocialisták gyilkoltak.

E megmozdulással azonban a liberális és szocialista elemek is akcióba léptek és az ellenzéki képviselők erőlyesen követelik a nemzetgyűlés minél előbb való összehívását.

A gyűlés első napján a szocialisták interpellációt fognak intézni Rakovszky belügyminiszterhez, akit felelősségre vonnak azért, hogy e kínos nemzetközi ügyben nem fejtett ki megfelelő energiát.

Az ellenzék néhány szónoka arra is készül, hogy Gömbös Gyula szerepét kellő világításba helyezze és egyúttal le fogja leplezni azokat a reakciós alakulatokat, amelyek még ma is terrorizálják a magyar közvéleményt. A nemzetgyűlésen különben heves összeütközésekre számítanak.

A néppártiak, amikor látták, hogy a nacionalisták intranzigenciája miatt a kormányjavaslatok nem fognak kétharmad többséggel keresztülmenni, felháborodással fordultak testileg a szélső jobboldal és a szélső baloldal felé. Az óriási zaj miatt

a késő esti órákban az ülést fel kellett függeszteni.

Egyes verziók szerint a Reichstag ülésének megszakítása azzal indokolható, hogy a néppárt ismét tárgyalásokba bocsátkozott a nacionalistákkal abban a reményben, hogy a mai szavazásnál mégis lehetővé teszik a kétharmad többség megszerzését. Végleges döntést a nemzeti párt ma délelőtti ülésétől várnak. A lapok behatóan foglalkoznak a Reichstag elé terjesztett módosító javaslatokkal és megállapítják, hogy a helyzet egyáltalán nem kiélezítő, mert

a nacionalisták semmiféle koncesszió elvárásában sem hajlandók a londoni egyezményt megszavazni.

A helyzet az, hogy mindenki bizonyosra veszi a parlament feloszlatását.

Páris, augusztus 29. Állítólag Macdonald is azt hiszi, hogy a londoni megállapodásokat módosítani kell.

A londoni egyezményt szombaton írják alá

a külügyi hivatalban. Anglia nevében Crewe külügyi államtitkár, a többi államok nevében pedig a nagyköveteket írják alá a londoni konferencia határozatait.

London politikai körében nagy csalódást keltett a dortmundi zóna kiűritésének októberre való halasztása. Párisban ezt azzal indokolják, hogy a német birodalmi gyűlés még nem ratifikálta a londoni egyezményt.

* Olcsó kurát csusz, köszvény ellen Pöstyénben használhat. Már napi 40 K-tól kezdve nyerhető jó polgári lakás ellátással. Romániai vendégek részére kedvezményes fürdőáruk. Felvilágosítások telefonon is. Rózsa-drogéria Cluj, Str. Londrei 21, ahol eredeti pöstyéni iszapköcska is kapható házikurára.

Párisi ujdonságok!

Ne vásároljon, mielőtt

SIR áruház

Au Printemps

A VOIT MIS

Cluj, v. Unió-utca II. szám alatt

gyári áron

kitünő minőségű árut vásárol!

Párisi izlés!

Lloyd 2836 I

Corsóban olcsót, szépet!

Mielőtt

szükségletét beszerezné tekintse meg

selyem,

szövet,

vászon

és nődivat kü-

lönlegességek

áruházát!

LA CORSO
Eugen Landesmann
Cluj, Piața Unirei

(Főtér)

17.

Gyári áron, előnyös kiszolgálással

Corsó-áruházban!

Jót, tartóssat Corsóban

Zsák

Zsineg

HAVAS DEZSŐ
TIMISOARA

Kötél

Az Uj Kelet napilapján Szerkesztők Felelős szerkesztője Az Uj Kelet jelöl

— An

ból jelent

kastélyáb

litikai és

lődnék a

— Me

lentik: V

igazságüg

országgyű

rom éves

a régi M

különösen

nagy szol

átköltözés

zott és k

akcióiban

nult a p

tatott. R

János-sza

héttel eze

és vasárn

pot, hog

bezővetk

méletét.

— At

Newyorkb

ken a gab

buzát legu

árasás 7-7

— M

este a kol

tére általa

tivek a va

HIREK

As Uj Kelet az egyetemes erdelyi és bansági zsidóság napilapja
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— **Anatole France megbetegedett.** Párisból jelentik: Anatole France, Tours melletti kastélyában megbetegedett. Állapota súlyos. Politikai és művészi körökből állandóan érdeklődnek a nagybeteg író iránt.

— **Meghalt Vadász Lipót.** Budapestre jelentik: Vadász Lipót a Tisza-kormány zsidó igazságügyi államtitkára és Nyiregyháza volt országgyűlési képviselője ma reggel hatvanhárom éves korában meghalt. Vadász egyike volt a régi Magyarország legjobb jogászáinak, aki különösen törvények kodifikálása körül tett nagy szolgálatot az államnak. Budapestre való átköltözése óta zsidó közegyekkel is foglalkozott és különös előszeretettel vett részt a Joint akcióiban. A forradalom óta teljesen visszavonult a politikától és ügyvédi gyakorlatot folytatott. Rögóta betegeskedett és utóbb a budai János-szombatiumban kezeltek. Betegsége két héttel ezelőtt tüdőgyulladással komplikálódott és vasárnap olyan válságosra fordult az állapota, hogy orvosai lemondtak életéről. Azóta bezövetkezett haláláig nem nyerte vissza eszméletét.

— **Amerikában újra esik a gabona ára.** Newyorkból jelentik: Az amerikai terményüzemdek a gabona ára újra esett. Newyorkban az őszi búzát legutóbb száznegyven dollárral jegyezték. Az árasés 7-75 dollárt tesz ki.

— **Mire jó a rendőrségi razzia?** Szerdán este a kolozsvári rendőrség az egész város területére általános razziazt rendelt el. A razziazó detektívek a vasúti állomás harmadik osztályú várótermében egy magát **Kis Farkasnak** nevező, Szatmáron lakó munkásnéhez fiatalembert találtak igazolvány nélkül. Kis Farkast előállították a rendőrségen, ahol megmozgatásakor egy levelet találtak nála, amelyen a rendes címen kívül egy rejtélyes „kék ruhához” szócska vonta magára a figyelmet. A levelet szonnal feltörték, amelyből egy katonai szabadságlevél hullott ki. A szabadságlevél szabályosan volt ellátva belyegzőkkel, de az egyes rubrikák hiteletlenek voltak. Kis Farkas a levélre vonatkozólag úgy vallott, hogy azt egy szatmári fiú, aki Kolozsváron katonáskodik, adta át neki, hogy vigye el Szatmáron lakó öccsének. A rendőrség az ügyben folytatja a vizsgálatot, egyben értesítették a VI. haltest parancsnokságát a hamis katonai szabadságlevélről.

— **A Palesztina-hivatal felhívása.** A Palesztina-hivatal felhívja a szeptember hó 12-iki hajóval utazni szándékozókat, hogy a vizum ügyében **ajánlólevelüket legkésőbb szeptember 4-ig a délelőtti hivatalos órák alatt okvetlenül vegyék át,** mert a konferenciái munkálatok miatt a hivatal szeptember 4-ike után senki részére nem állít ki ajánlólevelet. A felhívás főleg azokra vonatkozik, akik az erdélyi kolóniára akartak kirándorolni, de még nem mentek el. Az erdélyi kolóniára kirándorolni akarók a szeptember 12-iki hajóval okvetlenül utazzanak el, mert ellenkező esetben elhárítják a menthetetlenül elvesztették.

— **Ha a vendég visszautasítja a tiszteletére főzött vacsorát.** Bolha János és Bunácsi István tejérdi parasztagazdák már hosszabb idő óta barátságban éltek egymással. Néhány nappal ezelőtt a barátság kibékült és a kibékülés tiszteletére Bunácsi István vendégségbe hívta Bolha Jánost. Bolha elfogadta a meghívást és a vendégségben kedélyes poharaztatások között elérkezett a vacsora ideje. A vendéglátó házigazda behozatta a vacsorára készített tokányt pulszkával és asztalhoz invitálta vendégét. A vendég visszautasította a vacsorát és a késői időre hivatkozva, távozni készült. Bunácsi István sértést látott vendége visszautasításában és hirtelen haraggal a tából egy kanál forró tokányt kikapva, azt vendége kopasz fejére öntötte. A vendéglátó házigazda felesége nem akart férje mögött maradni és egy hirtelen előkerített sodrófával Bolha Jánost többször fejbeütötte, aki orvosi látület szerint husz napon túl gyógyuló sérüléseket szenvedett. Bolha János Bunácsi Istvánt feljelentette az ügyészségen.

— **Komitácsi harcok a bolgár határon.** Athénből jelentik: A bolgár határon hiujultak a komitácsi harcok. Hir szerint Nevrocopban nagy csapatösszevonások folynak.

Románia újabb diplomáciai akciót indít a beszarábia kérdésben

Duca és Bratianu Vintila miniszterek genfi missziója. Constantinescu miniszter Párisban már akcióra lépett. Benes találkozott Marinkovics jugoszláv külügyminiszterrel

(Prága, augusztus 29. Az Uj Kelet tudóstól.) Benes cseh külügyminiszter találkozott Marinkovics jugoszláv külügyminiszterrel. Hosszabb tanácskozást folytattak a népliga ülésén szereplő program ügyében. A kiadott kommuniké szerint a tanácskozáson szóba került az orosz kérdés, a kommunista propaganda, a londoni konferencia és a leszerelés ügye is.

Bukarest, augusztus 29. A népliga küszöbönálló ülészakával kapcsolatban a „Dimineața” arról értesít, hogy Románia delegátusai Genfben újabb diplomáciai akciót kezdenek a beszarábiai kérdésben. Ez az időpont ugyan megfelel az akciónak, mert most Európa minden fontosabb államának kormányelnökei és külügyminiszterei ott lesznek Genfben, hogy jelenléttükkel a népszövetség presztizsét emeljék. De szükséges az akció azért is, mert a népszövetség tárgyalásai során esetleg szóba kerülhet az orosz kérdés, azonkívül pedig az ülésszak beérkezése után megkezdődnek a tárgyalások Franciaország és Oroszország között, ami

annak a veszélynek tenné ki Romániát, hogy elszigetelten magára maradjon az orosz kérdésben.

Herriot maga erős szimpátiával viseltetik Románia iránt, — írja a „Dimineața” — de nem lehet és nem szabad elhallgatni, hogy a francia kormány és a parlamenti többség ellenünk van hangolva. A francia miniszterelnök kormányprogramjában kijelentette, hogy csak a békeszerződéses respektálásának feltételével

— **A nagyváradi V. cionista konferencia delegátusai.** Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség nagyváradi konferenciájának következő delegátusválasztásait közli: **Szilágysomlyó:** Frankovits Ignác, Stern Adolf, dr. Székely Sándor, dr. Sámuel Vilmos delegátusok, dr. Milicser József, dr. Porjesz Aladár pótdelégátusok. **Brasov-Brassó:** Dr. Ritter Salamon, Bernáth Béla, Sebasi Izso, Berger N., dr. Neumann József, Szász László, Feiler Pál, Fándrich Béla delegátusok, Fándrich V., Szombat Károly, Löwenthal Fügyes, Stern Mirjam pótdelégátusok. **Baja Mare-Nagybánya és környéke:** Hirsch Jakab, Lautmann Izidor, Jakab Samu, dr. Barna Samu delegátusok. **Toplica Romana Maroshévíz:** Ujhelyi Dező, Barman Markus delegátusok. **Tileagd Mezőtelegd:** Ij. Lindenfeld Miksa delegátus. **Feldman Sándor** pótdelégátus. **Sf.-Gheorge-Sepsiszentgyörgy:** Fándrich Mayer delegátus.

— **Zatonyra jutott egy angol gőzös.** Newyorkból jelentik: A Hamburgból elindult Arabie-névi angol gőzös szélvihar következtében zatonyra futott. A gőzösről számos kivándorló utazott Amerikába. Dátvátküli tengeri utján kértek segítséget.

— **Belefutott egy cseber vízbe.** Ma délelőtt a kolozsvári rendőrség telefont jelentette a kolozsvári ügyészségnek, hogy **Dalbu János** két éves parasztfiú játszás közben belefutott egy vízzel telt cseberbe. Mire a szülő észrevette a gyerek eltűnését és keresésére indultak, addig a szerencsétlen kisfiú a vízzel telt cseberben megfulladt. A vizsgálat megállapította, hogy a kisgyerek halálát gondatlanság okozta.

— **Halalozás.** Magyarigenben meghalt 59 éves korában dr. **Deutsch Máttyás** orvos és földművelő, a magyarigeni zsidó hitközség érdemes elnöke. Szívroghalás ölte meg éppen abban a pillanatban, amint hazérkezve, lakása kapuját ki akarta nyitni. Halálát övegye, három gyermeke és kiterjedt rokoncsaládja gyászolja. Az elhunyt orvos ismert, köztisztviselőként állt alakja volt a megye orvosi karának, aki szeretetreméltó, nobiles egyéniségével csak barátokat tudott szerezni magának. Mint sárvideki bortermelő olyan bormintagazdaságot létesített, amelyből nemzetközi kiállításon is többszörösen kitüntetett brók kerültek ki.

— **Orvosi hír.** Dr. **Heller József** szülész és nőgyógyász, németországi klinika volt asszisztense, hosszas bécsi és párisi tanulmányutjáról hazérkezve, Str. N. Jorga (v. Jókai utca) 3. sz. alatt, Hotel New York mellett, a Generala épületében rendeléseit megtartotta d. e. 11-12 és délután 3-5-ig.

* **Még mindig nem sikerült az eredeti Dianához hasonló jószágú sósborszeszt gyártani,** ezért óvakodjunk az értéktelen hamisítványoktól és ügyeljünk a **Diana** névre.

hajlandó Oroszországgal tárgyalni, ez a deklaráció azonban nem eléggé megnyugtató. Eppen ezért a genfi tanácskozások alkalmával Duca külügyminiszter és a később odautazó Bratianu Vintila igyekezni fognak ígéretet kapni Herriotól arra nézve, hogy

a francia-orosz tárgyalások alatt a francia kormány nem fogja megengedni a beszarábia kérdés érintését.

Ugyanilyen irányban fog tárgyalni a pénzügyminiszter Párisban is, Constantinescu földművelésügyi miniszter pedig Rómában, ahová szeptember elején utazik. Emiatt elmarad Lahovary római román követ nyári szabadsága is. A római tárgyalások azért szükségesek, mert — mint ismeretes —

Amerikán kívül Olaszország sem ratifikálta még Beszarábia csatlakozását, habár erre vonatkozólag több ízben is indultak tárgyalások.

Valószínű, hogy az olasz kérdésben sikerül kielégítő megegyezésre jutni s az olasz parlament egy hónapon belül ratifikálni fogja a beszarábiai egyezményt. Ennek előkészítésére utazik Constantinescu miniszter speciális megbízással az olasz fővárosba.

Párisi távirat szerint Constantinescu miniszter már akcióra is lépett. A miniszter megszakította szabadságát és Vichy-fürdőnél Párisba utazott, ahol Doumergue köztársasági elnök kihallgatáson fogadta. Constantinescu ezután Herriotnál tett látogatást.

— **Gyanus haláleset.** Ma reggel telefonon jelentették a központi rendőrségnek, hogy **Gyulay István** vasúti fűtőt brátfői lakásán halva találták. A rendőrségről bizottság szállott ki, hogy a helyszíni vizsgálatot megejtse. Az orvosi vélemény szerint a halál már két nappal ezelőtt állott be. A hullán külső erőszak nyomai nem látszanak. Gyulay István holttestét beállították a törvényszéki bonctani intézetbe, ahol a halál okát boncolás útján fogják megállapítani.

— **Pórujjárt betörő.** Néhány nappal ezelőtt **Pernyei István** dr. Calea Victorie 44. szám alatti lakós feljelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettesek ellen, akik behatoltak az udvarán levő mosókonyhába és onnan huszonöt-harmincezer lej értékű fehérneműt loptak el. A rendőrségen az ártákat nyomozás végett **Sassu** detektívnek adták át. Sassu detektív a nyomozás során megállapította, hogy a betörést **Megyeri Antal** többszörösen büntetett betörő követte el. A detektív megállapította Megyeri tartózkodási helyét és ma éjszaka a Kajátó-úti porcellángyár közelében levő rejtékhelyén a sokszor büntetett betörőt letartóztatta. A pórujjárt betörő beismerte a lopást és kihallgatása után átadják az ügyészségnek.

* Az Erzsébet-fürdő gőzszárlója újra megnyitott és a közönség rendelkezésére áll.

Nagy harisnyavásár

mélyen leszállított árakkal.

K ötött harisnya minden színben	lei	25
F lohr-harisnya minden színben	lei	53
M uszlín harisnya divat színben	lei	69
C érna-muszlín minden színben	lei	98
S elyemfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT

FÖTÉR 13

Divatkeztényekben és kötöttárúknak óriási választék! A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

nságok!
jon,
SIR árúház
temps
v. Unió-
szám alatti
ja, mert ott majdnem
rakon
árui vásárol!
Lloyd 2836 I
előtti
késégletét besze-
tekintse mega
és
bidivat kü-
égek
RSO
esmann
Unirei
Jót, tartóssat
Corsóhan
Kötél

KÖZGAZDASÁG

Négy fakörzettel szemben a CFR. felfüggesztette a fizetési letiltást ideiglenes konvenciót kötöttek a CFR.-rel. A tarifacemelés sérelmének or- voslása. Végrehajják a közérdekről szóló törvényt

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megírta az Uj Kelet, hogy a CFR. vezérigazgatósága arravaló hivatozással, hogy a Faegyesület egyes körzetei a szerződésben kijelölt időre nem szállították le a meghatározott mennyiségeket, beszüntette a termelők részére a kifizetéseket.

Négy fakörzet és pedig Kolozsvár, Marosvásárhely Szatmár és Brassó képviselői a hó huszonhatodikán tárgyalást kezdtek a CFR. jogügyi bizottságával, a fatermelők érdekeit súlyosan érintő rendelet visszavonása érdekében. A CFR. jogügyi bizottsága azon az állásponton volt, hogy a fizetések beszüntetése jogos, mert az egyes körzetek hátralékban vannak nagyobb mennyiségű fakontingensek leszállításával. A CFR. képviselői eljárásukat a CFR. nek joga lett volna a hátralékos szállításokért járó, még ki nem fizetett összegeket visszatartani és ezekből az összegekből különbozati vétellel regresszálnia magát. A CFR. jogi képviselője még azt is kijelentette, hogy amennyiben ez sem biztosítaná a CFR. szükségletét, a vezérigazgatóság további retorzióval is él és a rekvirálás eszközehez nyúl, mert a szerződés határozottan kimondta, hogy a rekvirálás megfizetése a körzetek pontos szállításához van kötve.

A körzetek képviselőinek közbejöttével azonban a CFR. vezérigazgatósága kijelentette, hogy elől a retorzióktól és hajlandó a békés megegyezésre, amennyiben a körzetek kötelezik magukat a szállítások további teljesítésére. A körzetek képviselői felajánlották, hogy a differenciák érdemleges tisztázása nélkül hajlandók egy provizórikus szállítási póthatáridőt elfogadni, mely alatt a körzetek igyekezni fognak a szállításokat lebonyolítani.

Ennek alapján létre is jött a CFR. vezérigazgatóság és a négy körzet között egy ideiglenes konvenció, mely szeptember tizenötödikéig tartó érvényűl bír. A kérdés teljes tisztázására szeptember tizenötödikén újabb ülés lesz Bukarestben.

A konvenció értelmében azokkal a körzetekkel szemben, melyek kötelezték magukat a további szállításra, a CFR. visszavonja a fizetési letiltást, kivéve azokra az összegekre, melyeket tíz és husz százalék címén Bukarestől kell a szállítóknak megkapniok. Amennyiben a szállítóknak a körzetek teljesen eléget tesznek, a CFR. kötelezi magát tartozásai teljes kifizetésére. Kölcsönös megállapodás jött létre arrazéve is, hogy a provizórikus megállapodás nem érinti az 1923 augusztus nyolcadikától 1924 augusztus nyolcadikáig terjedő időre biztosított jogokat és kötelezettségeket. A CFR. ezenfelül külön kötelezte magát arra, hogy elismeri azon kötelezettségét, mely szerint — a szerződés értelmében — minden exportált vagon után kétszázötven lej refakciót kell fizetnie a Faegyesület tagjainak. A megkötött provizórikus

konvenció értelmében az a négy körzet, melynek képviselői a konvenciót a CFR.-rel megkötötték, eleget tesznek szállítási kötelezettségeiknek. A többi körzetekkel szemben a CFR. letiltási rendelete továbbra is érvényben marad.

A tárgyalások folyamán a körzetek képviselői a CFR. vezérigazgatósága elő terjesztették az új tarifacemelésrel kapcsolatos sérelmeiket is. E sérelmek között a legnyilvánosabb pont az ötvenszázalékos büntető-tarifa, mely utóbbi időben annyira megbénította az erdélyi faipart és exportot, hogy a CFR. vezérigazgatósága kénytelen volt egy bizottságot kiküldeni annak megállapítására, hogy mi okozza az export nagy lecsökkenését. A másik sérelm az az intézkedés, mely a gömbfát és a rönköket az első tarifális osztályba sorozta, miáltal 175—180 százalékkal drágította meg ezen anyagok tarifáját, holott a többi faanyagokban mindössze 30 százalékos volt a tarifacemelés. Meneuca vezérigazgatósághoz az első pontra vonatkozólag kijelentette, hogy az generális kérdésnek tekinti, mely egy értékeslet keretében nem oldható meg. A másik sérelmre vonatkozólag azonban kijelentette, hogy elismeri a tarifacemelésnek ebben a mértékben való tarthatatlanságát, mert ez a belöldi dolgozó üzemek termelését bénítja meg. Eppen ezért elrendelete, szeptember elsején kezdődő érvényűl, hogy a gömbfára és rönkre vonatkozólag — amennyiben azokat további feldolgozásra beföldi gyáraknak szállítják — a második speciális tarifa alkalmazandó. Abban az esetben azonban, ha a rönköket és gömbfát export céljából szállítják: az exportra kerülő rönkök és gömbfák az első speciális tarifa alá esnek és a tarifát magasabb díjtétel szerint kell kiróni.

A közérdekről szóló törvény, mely a kincstári erdők szerződésének revízióját rendeli el, szeptember havában végrehajtás alá kerül. A földművelésügyi miniszter hazatérte után az ilyen erdők tulajdonosait külön-külön fel fogják hívni arra, hogy a szerződés revíziójának megkötésére jelenjék meg a bukaresti miniszteriumban.

Megalakulás előtt a szatmári Népbank (Banca Populara). Szatmárról jelentik: A szatmári Népbank megalakulása befejezés előtt áll. Az alakuló Népbank tagjai részére a hitel megkönnyítését, kereskedelmük részére pedig a szükséges tőke megszerzését tűzte ki feladatául. Minden tagnak köteleznie kell magát egy tőkerész viselésére, mely nem lehet kisebb száz lejnél és öt ezer lejnél nem lehet nagyobb. A kölcsönadott összeg kamata tagoknál tíz, nem tagoknál pedig tizenkét százalék-nál nagyobb nem lehet. Az intézetnek a tőkét főkép az állam adja, mely gyakori kiküldöttéi által az intézet működését ellenőrzi. Mihelyt az intézetnek legalább száz aláírója lesz, közgyűlést tart és megkezdí működését.

A közép- és kismalmosok szindikátusa.

A C. Osvada bankigazgató kezdeményezésére megalakuló közép- és kismalmosok szindikátusa a hó tizedikén tartja alakuló gyűlést az iparkamara tanácstermében. A szindikátus egyik főcéljának tűzi ki, hogy a közlelmelés érdekében az állam rendelkezésére fog állani teljes örlő- és munkaképességével. A szindikátus reméli, hogy a katonaság, a megyei és községi intézmények, a közép- és kismalmok utján szükségleteiket jobban fogják fedezni tudni, mint a nagy malmok utján, melyek inkább a környéken vannak elhelyezkedve. Céljának tűzi ki továbbá a buzával való üzérkedés letörését is, melyet a termelőkhel való minél szorosabb összeköttetés révén vél elérhetőnek. A tagok anyagi előnyeinek biztosítására egy lisztértékesítő szervezet felállítását fogja támogatni, mely a vállalatokat, közintézményeket, a katonaságot, a városokat, községeket, valamint Bukarest fővárost olcsó kenyérliszttel fogja ellátni.

Jugoszláviában is új vámtarifa van készülőben. Belgrádból jelentik: A földművelésügyi miniszterium felszólította az ország valamennyi gazdasági egyesületét és a földműves szövetségeket, hogy terjesszék elő, milyen változásokat és intézkedéseket kívánnak az új vámtarifában. Az új vámtarifa tervezet már a minisztertanács előtt van döntés végett. A központi ipartestület Belgrádban gyűlést tart, amelyen foglalkozik az új általános vámtarifa kérdésével. Az iparosok azt követelik, hogy a tarifát a tényleges, teljes árszínvél léptessék életbe. Ezt a követelést azzal indokolják, hogy a mostani 900-as árszínvél nem szolgálja kellőképpen az ipar védelmét.

A mai valutapiac

A mai valutapiacra újabb szilárdulás volt észlelhető az összes devizákban. Élénk kereslet mellett a következő árak alakultak ki: Osztrák korona 345—350, magyar korona 360—370, cseh korona 608—615, svájci frank 38 40—38 70, dollár 203 00—206, francia frank 11 25—11 35, font sterling 9 25—9 30, olasz lira 9 15—9 20.

Valutapiac augusztus 29 én:

Bukarest. Devizák: Páris 1125, Berlin —, London 925, Newyork 206 00, Róma 923, Zürich 38 90, Bécs 30 25, Prága 620, Budapest —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 800 00, márká —, leva 150, török lira 112, font sterling 920, francia frank 1175, svájci frank 41 00, olasz lira 930, drachma 380, diaár 260 00, dollár 205 00, lengyel márká 40 00, osztrák korona 31 00, magyar korona 29 00, cseh korona 620.

Zürich. Nyitás—Zárás: Berlin 127 00—127 00, Amsterdam 206 00—206 00, Newyork 530 5/8—531 25, London 2380 50—2385, Páris 2875 00—2880, Milánó 3351 00—2355, Prága 595 00—595 00, Budapest 69 50—69 50, Belgrád 672 50—672 50, Bukarest 262 50—262 50, Varad 103 50—102 50, Bécs 75 00—75 00.

Vasutigazgatók értekezlete Bukarestben. Bukarestből jelentik: Tegnap tartották a kerületi vasutigazgatók szokásos havi értekezletüket Bukarestben. Az ország minden részéről összegyűlt igazgatók az iródk és sílmások feállításáról és a kocsik rakodásáról tárgyaltak.

Százmillióra emelik a Banca Sfatul Negustoresc alapitókéjét. Bukarestből jelentik: A Banca Sfatul Negustoresc huszmillió alapitókéjét százmillióra készü felemelni.

Ne mulassza el megvenni az
Áller Répes Családi Hetilapjának
a legközelebb megjelenő számát.

Kiadóhivatal és szerkesztőség:
Budapest, V., Deák Ferenc-u. 14.

Kapható mindenütt!

Ára **20** lej.

Kiadóhivatal és szerkesztőség:
Budapest, V., Deák Ferenc-u. 14.

Kapható mindenütt!

(Cluj-Kolozs tudósítójától.)
ferenciával
gek lesznek
ugyanis dönté
ért Erdély leg
mult évben p
védője a kolo
A mostani
8-án fog a Na
Makkabea (O
micsara-Temes
a Haggiber (C
vételét jelezte
lévintileg er

Gazdátla

Hogyan do

(Cluj-Kolozs tudósítójától.)
S
önkényeskedés
ellentétes tény
tikát gyakorol
dig csak a té
hogy most let
mert a sötéte
nek, amelyek
kelt. Köteless
ért és akinek
éptelt, teljes
zökről:

Mindenki
pályabérlek
fel s bizonyos
Kolozsváron t
sokkal egyel
erre a pályár
ha pontosan k
kán jut jázár
egész éven át
alig egy, ma
Mi történik a
solnak és a p
ják oda, aki
amikor az MS
30 százaléka
kaphassa. A
lének szintén
meseinél a
százalékokkal,
átadni a pály
fixdíj. Egyál
tény, hogy e
mértőzés imp
azon a cimen,
amennyire sz
Ma szomb
napi program.
az az oka, ho
rök üzleti érd

A temesvá
landó vasárna
vagy a Hagg
kezdett a He
közvetkező ép
A Victoria
landó haterzer
még hajlandó
kor a pályain
mint a Victor
százalékát ké
bevétel 25 sz
gibbor és így
nem jön.

Megindult
gen alakult m
mely eddig a
mértőzésből c
az aradi Vict
saiból részutá
szai. Most e
az összeget me

Leg

SPORT

Kisorsolták a Stotter-serleg körmérkőzését

Az ötödik zsidó konferencia sporttánnepségei. Kiállították a Stotter-serleget

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az ötödik zsidó konferencia sporttánnepségei közül az egyik legfontosabbja a Stotter-serleg körmérkőzés, amely az ötödik zsidó konferencia sporttánnepségei közül az egyik legfontosabbja. A Stotter-serleg körmérkőzését az ötödik zsidó konferencia sporttánnepségei közül az egyik legfontosabbja. A Stotter-serleg körmérkőzését az ötödik zsidó konferencia sporttánnepségei közül az egyik legfontosabbja.

A mostani körmérkőzés szeptember hó 7-én és 8-án fog a nagyváradi pályán lezajlani. Eddig a Makkabes (Oradea-Mare-Nagyvárad), Kadima (Timisoara-Temesvár) Samsón (Sighetul-Marmatiei) és a Haggibor (Cluj-Kolozsvár) neveztek be, de részvételüket jelezték az aradi Hakoah is, amely így valószínűleg erővesztőt fog játszani, valószínűleg a Kadimával.

Gazdátlan marad vasárnapra a kolozsvári pálya

Hogyan dolgozik a pályaintéző-bizottság?

(Cluj-Kolozsvár, aug. 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Sok szó esett már a pályaintéző-bizottság munkájáról és az egyesületek érdekeivel szembeni magatartásáról. Sohasem szeretnénk kritikát gyakorolni egyes vezetők intézkedéseiről, mindig csak a tények regisztrálására szorítkoztunk s hogy most leírjuk eddigi utunkról, azért tesszük, mert a sétatéri pálya körül olyan dolgok történtek, amelyekről a közönségnek feltétlenül tudnia kellett. Kötelességünknek tartjuk a közönséget, akiért és akinek pénzéből a pálya tulajdonképpen felépült, teljes objektivitással tudatni a következőkről:

Mindenki tudja, hogy a pályát nem a jelenlegi pályabérlet (Victoria és Univerzitata) építették fel s bizonyos kibővítésekkel ők rendelkeznek vele. Kolozsváron tizenkét egyesület van, sőt a Husosokkal egyet több. Ezek ebben a pillanatban mind erre a pályára vannak utalva. Emiatt aztán, még ha pontosan ki is sorolnák a napokat, olyan ritkán jut játszónap a csapatokra, hogy átlag egy egész éven át — eltekintve a bajnoki szezonról — alig egy, maximum két mérkőzést játszhatnak. Mi történik azonban nálunk. Egyáltalán nem sorolnak és a pályából üzemeltetésnek, annak adják oda, aki többet ígér érte. A Haggibor például amikor az MSE-vel játszott, a bruttó bevételnek 30 százalékát adta oda, csak hogy a pályát megkaphassa. A KAC—Gloria-CFR mérkőzés bevételének szintén 30 százalékát adta la. A Vasasok mecsesinél a pályaintézőség nem elégedett meg a százalékokkal, hanem fix összegért volt hajlandó átadni a pályát. Huszezer lej volt ez a csekély fixdíj. Egyáltalán nem enyhít a helyzeten az a tény, hogy ezt az összeget sikerült Biloghinak, a mérkőzés impresszáriójának a mérkőzés után — azon a címen, hogy nem volt annyi bevétel, mint amennyire számított — 15 ezerre lesírni.

Ma szombat van és nem tudni mi lesz a vasárnapi program. Hogy miért, — ennek ugyancsak az az oka, hogy a pálya sport helyett egyes körök üzleti érdekeit szolgálja.

A temesvári TAC táviratilag közölte, hogy hajlandó vasárnapra Kolozsvárra jönni és KAC-cal vagy a Haggiborral játszani. Azonnal tárgyalásokat kezdett a Haggibor vezetősége és ekkor kiderült a következő épületes dolog.

A Victoria magának mondja a napot, de hajlandó haterkez lejárás ellenében átadni. Erre még hajlandó lett volna a Haggibor, de ugyanakkor a pályaintézőbizottsága — mely ma nem más, mint a Victoria — ezenkívül a tiszta bevétel 25 százalékát kéri magának. A 6000 lej és a tiszta bevétel 25 százalékát kéri soknak találta a Haggibor és így elállt a „vásártól.“ A TAC tehát nem jön.

Megindultak másokkal a tárgyalások. Nem rég alakult meg Kolozsváron a Husosok csapata, mely eddig az elismeréshez szükséges 3 bemutatkozó mérkőzésből csak kettőt játszott le. A harmadikat az aradi Victorival, az aradi Astra-gyár munkásaiból rekrutálódó csapattal szeretne volna lejátszani. Most ettől a fiatal csapattól akarták ezt az összeget megkapni. A mikor ez sem sikerült,

A Stotter-serleg intőbizottsága már ki is sorolta a mérkőzéseket. Ezek szerint a Haggibor a Samsóonnal, a Makkabes a Kadimával, illetve a Hakoahval kerül össze az első nap. Második nap a két győztes és a két vesztes csapat játszik egymással. Valószínű, hogy a körmérkőzéssel kapcsolatosan a kolozsvári zömérok tornamutatóványokat és cserkészjátékokat mutatnak be.

A remekmű Stotter-serleget ma már átvitték Nagyváradra, ahol — az érmeikkel és plaketteikkel együtt — szombattól kezdve kiállítják.

A zsidó csapatok körmérkőzése iránt nemcsak a nagyváradi sportkörökben, de országsszerte óriási érdeklődés mutatkozik.

ujabb program után néztek. Ugy halljuk, hogy miután egyik csapat sem hajlandó ezt az összeget megfizetni, a Victoria maga akar játszani valamelyik helyi egyesülettel.

Ezek azonban csak töredékek, így megy ez már nagyon régen.

Szerintünk a pályabérletnek ha már abba a szerencsés helyzetbe jutottak, hogy hozzájutottak a pályához — nem az volna a feladatuk, hogy kihasználják a többi egyesületeket, melyek maguk tartják fenn magukat s nem kapnak semmiféle szubvenciót. Nem kutatjuk, hogy milyen feltételekkel kapták meg a pályát a bérlők, de feltétlenül a városból, hogy a szerződés megkötésekor nem hagyta figyelmen kívül a többi testület érdekeit sem.

A város kötelessége tehát, hogy ebben az ügyben szigorúan intézkedjék és ezt a helyzetet véglegesen tisztázza. Azt hisszük, erre elérkezett az utolsó óra.

A két Ströck-fivér a tordai Törökvesben. Tordán az elmúlt vasárnap zajlott le az ottani futballderby a TSC—Törökves között, amely tudvaleg a Sportclub 3:0-as győzelemmel végződött. A derbynek a legnagyobb érdekessége az volt, hogy a szimpatikus Törökves csapatában játszott a két Ströck-fivér is. Ugy történt ugyanis, hogy a derbyre miudokt csapat nagyban készült s mivel TSC egy csomó pesti játékoskal rendelkezett, a Törökves Nagyváradra rándult át játékosokért. A két Ströck-testvért kapták meg erre a célra, akik munkabér megtérítése ellenében kötelezték magukat arra, hogy csak egy alkalom a aatör-hajlamból egy-egy gólt rúgnak a TSC kapujába. Megkezdődött, sőt be is fejeződött a játék, de bizony a Ströckök góljai elmaradtak, „ugy égték, mint a gyertya“. Be sem várták a játék végét, egyszerűen eltűntek, még a banketten sem jelentek meg, nehogy számon kérjék tőlük a két gólt. S ezzel le is szerepelt Tordán a két Ströck-testvér. Megjegyeznünk kívánjuk, hogy a három gólt nem Ströck engedte be, mert ő nem akart kapus lenni, mind a két gólt a gólrúgó között kívánt szerepelni.

Nehézségek a magyar uszók beutazása körül. A méreteiben és sportértékben egyaránt grandiózusnak ígérkező nemzetközi marosvásárhelyi uszóverseny elé váratlanul akadályok gördültek. Ugyanis szerdán a magyar uszók, akiknek közös utlevelük volt, távirattal tudatták, hogy a budapesti román ügyvivőség a vízum megadását külön beutazási engedélytől tette függővé. Mértékadó körök, ugyancsak az MSE minden lépést megtettek, hogy a beutazási engedély idejékorán Budapestre érjen. Eszerint remélhetőleg az egész magyar uszógárda részvétele és így a verseny teljes sikere is biztosítva lesz. Hazai uszók nagy számban jelentették be részvételüket Aradról, Kolozsvárról, Nagyváradról, Temesvárról, Nagyenyedről és Homoródról.

Zsák ~ Ponyva
Vétel! Eladás
Kölcsonintézet, javítóműhely
Albala Izsó Timișoara
II., Piata Traian 2. szám. Sürgőny cím: Albala Timișoara-Fabrika
Interurban telefon 60

SZÍNHÁZ MŰVÉSZET

Színházi iroda közleménye

A Falurossza jegyei. Ismételten jelentettük, hogy a Falurossza vasárnap délutáni és esti előadása elmarad. A megváltott jegyek érvényesek a Faun délutáni, illetve a Pompadour esti előadására. Kívánatra azonban a pénztár vissza is fizeti a jegyek árát, de csak szombat estig. Azon túl a jegyek árát már nem fizetheti vissza a pénztár.

Kaméliás hölgy és Kék mazur. Szombaton délután 4 órakor a Kaméliás hölgy-et adják mérsékelt helyárrakkal. Poór Lilivel, Cselle Lajossal, Ihász Aladárral, Forgács Sándorral a főszerepekben. Szombaton este a Kék mazur kerül színre Zöldhelyi Annával, Erényi Böskével, Tompa Bélával, Rudas Bandival.

Vasárnapi előadások. Két előadás lesz vasárnap a magyar színházban. Délután 3 1/2 órakor a Faun-t adják Ihász Aladárral, Poór Lilivel, Réthelyivel, Marsi Gizivel, Miklósy Margittal, Laczkó Arankával, Kémény Lászlóval, Izsóval, Leóweyvel, Mihályfyval. A délutáni előadást mérsékelt helyárrakkal tartják meg. Este 8 órakor a Pompadour-nak lesz a 23-ik előadása jórészt új szereposztással: Zöldhelyi Annával, Erényi Böskével, Tompa Bélával, Rudas Bandival.

Dajka Margit bemutatkozása. A tavalyi évad egyik legnagyobb sikerű operette-ujdonsága a Kék postakocsi volt. A kedves, poétikus, mulatságos operettnek hétfőn este lesz az első előadása az új idényben és pedig teljesen új szereposztással: A Somogyi Emmi szerepét Dajka Margit, a Tolnay Andorét Tompa Béla s a Berký Józsefét Rudas Bandi fogja játszani.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA
Szombat d. u. fél 4-kor: Kaméliás hölgy (Mérsékelt helyárrakkal. Sorozatszám 19.)
Szombat este 8-kor: Kék mazur (Erényi Böske, Tompa Béla, Rudas Bandi fellépésével. Sorozatszám 20)
Vasárnap d. u. fél 4-kor: A faun (Mérsékelt helyárrakkal. Sorozatszám 21.)
Vasárnap este 8-kor: Pompadour (Operetteujdonság 23-adszor. Zöldhelyi Annával, Erényi Böskével, Tompa Bélával, Rudas Bandival. Sorozat 22.)
Hétfő: Kék postakocsi. (Operette ujdonság 9-edszer. Új szereposztással. Sorozatszám 23)

MOZGÓK MŰSORA
Select-Mozgó. Szombat, augusztus 30. *Samsón és Delila.* Nagy dráma a modern és bibliai életből, két részben és hat felvonásban. Főszerepben Gorda Mária.
Uránia-Mozgó. Szombat, augusztus 30. *Voss Péter. A névtelen ember.* III. rész 10 felv. A vasidegzetű ember és A rejtély megoldása.
Apollo-Mozgó. Szombat, augusztus 30 *Az erő királya.* Nagy szenzációs kalandordráma. Főszerepben Mariste vetélytárs: Cox-Xal. Műsoron kívül egy „Ó“ bohózat.

butort, zongorát
Marosvásárhelyre és teli nisse
SZÉKELY és RÉTI
SZÉKELYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butortermék
szükséges termékek, tégletekkel legolcsóbban itt szerzethetik

Deák Ferencz-u. 12.
Cluj
Textilközponi **Centrale Textililor**
Kabakok, Balcsarak!
Uj üzle Uj
Szolid árak! Szolid árak!
Férfi és női gyapjuszövetek!
Bel- és külföldi gyárak lerakata!
Lloyd 9899

Legjobb gyermekápoló HÖFER 1. számú gyermekhintőpora, HÖFER Baby Creme, Kapható az összes patikákban, drogeriákban és illatszertárakban, továbbá Kolozsváron Emke-drogeriában, Rózsa „Royal“-drogeria, Demeter-, Hintz- és Flohr-patikákban.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyeszeri hirdetésnél egy sor 5.-, vastag betűvel 3.- lej. Leg-
jobb ajánlatok 30 lej. Alkalmazásoknak 30% kedvezmény

Perzsa és szmírna sző-
nyeg jutányos áron kap-
ható és megrendelhető
bármely méretben a
Covoara-
nál Cluj, Strada Londrei
(Kosszu-utca) 26. Kérjen
rajánlatot. 1670

Deutsche Stenograpistin,
Maschinenschreiberin für
sämtliche andere Bureau
Arbeiten geeignet, sucht
Stellung. Offerten an die
Administration des Blat-
tes unter „Chiffre Sabbat
frei“. 7721

Különbejáratu üres vagy
butorozott szobát keresek
a belvárosban. Magas bért
fizetek. Cim Rudolf Mosse
Str. Regina Maria 37.
7732

Eladó egy Prinz felő
1 számú hidraulikus olaj-
malom teljes berendezéssel
Mátyás Mihály Pelesul-
Mare, jud. Satu-Mare
7729

Fiatal ember butorozott
szobát esetleg ellátással
keres szept. 15-re. Leve-
leket „Belváros“ jellegre
a kiadó továbbítja. 7730

Keresek azonnali meg-
vételre használt bádigos
szerszámokat. Ajánlatokat
Lauber Márton Reghiul-
Sasese címre kérek. 7733

Két jó hanggal bíró
talmudista fiatalember az
őszi ünnepekre előimád-
kozói állást keres. Cim a
kiadóban.

Egy nagy consol tükör,
antik szekrény, egyszerű
szekrény, villanylámpa, ab-
lak, vánkások, táboriágy
madráccal és több háztar-
tási cikkel eladók. Meg-
tekinthetők Kleiné, Ki-
rály-u 43 d.e. 9-11 és 1-4ig.

Elegáns
olcsó és jó ruhát
angol, francia dí-
vat szerint készít
Dávid József
uriszabó, Cal. Victoriei
(Kossuth L.-u.) 7. sz.

Deutsches Fräulein zu
drei kleinen Kindern aufs
Land gesucht. Näheres in
der Administration diese
Blattes.

Ha ön
művészi
Blondel
és más kereteket óhajt
venni, okvetlen keresse
fel
SOMLYAI
MIHÁLY
keretkészítő és aranyozó
műhelyét Kolozsvár, Str.
Juliu Maniu 7. szám.

Könyvszükségletét az
Uj Kelet könyvostályá-
nál fedezze! Bárhol meg-
jelent könyvek beszerzé-
sét vállaljuk.

Kézimunka előnyom-
dát tovább folytatom la-
kásomon Cal, Reg. Ferd.
37. Berger Dezsőné.

Persaszőnyeg készítő-
séghez garantált nap-
álló mosható gyapju-
fonalat minden minő-
ségben és színben leg-
olcsóbb gyári árban
szállít „ORIENT“ persa-
szőnyegszövőgyár, Simleul
Silvaniei. 7447a

Kettő esetleg három
iskolás gyermek zsidó csa-
ládánál kosztot, lakást kap-
hat belvárosban. Cim a
kiadóban. 7717

Megyeszékhelyen 35
év óta fennálló cipő és
rövidáru üzlet eladó. Cim
a kiadóban. 7722

Pályázat

A marghitai orth. izr. hitközség felmondás foly-
tán megüresedett és azonnal betöltendő állásra keres
egy **בעל קורא - בעל תורה** és jó elő-
imádkozót; évi fizetés megállapodás szerint.
Pályázó tartozik beiktatni képesítési bizonyítvá-
nyait 3 orth. rabbittól és családja számának megjelölését
A meghívottnak utazási költsége megtérítetik.
1924. aug. hó 24.
Schreiber Farkas, jzö Dr. Friedman Mór,
elnök

Publicațiune

Fabrica de Cleiu Ardeleana Societate Anonima
Cluj, Str. Aprinjoarelor 15, la adunarea generale ordi-
nara din 1 iunie 1924. a hotarat lichidarea Societeti.
Prin urmare invitam pe creditorii Societeti ca in
termen de 6 luni scotiti dela atreia publicare se
arata lichidatorului de mai jos pretentiunile lor
in contra societeti, la dr. Emil Jacobi, Cluj, Str.
Regina Maria 8.
Comisiune de lichidare

Telefon 763

ILUSTRIA TEXTILA ARADANA SOCIETATE ANONIMA

România legnagyobb textilgyára Arad

ARADI TEXTILGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

התורה והמצוה
מחבר: הרב
שלמה
מנחם
ענין
מחבר: הרב
שלמה
מנחם
ענין

mirjamok és diszkötéses imakönyvek, valamint
az összes ünnepi rituális cikkek dus választékban

megérkeztek

és legolcsóbban Cluj, Str. St. O. Iosif 2. sz. alatt a

„SAFRUTH“
zsidó könyvkereskedésben szerezhetik be.
Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.
Vis zonteladónak nagy árkedvezmény

Telefon 493 Telefon 493

Írógépek
„ROYAL“ - „STOEWER“
„MERCEDES“ - „ERIKA“
állandóan raktáron. - Mindennemű író-
gépkellékek legolcsóbb beszerzési forrása.
Speciális javítóműhely!
Javításokért garanciát vállal

Finkler Antal Cluj
trógepvállalat, Calea Regele Ferdinand,
(a nagy vashíd mellett)

MODE DE
PARIS
S. EISENSTÄDTER
szücs és szőrmeárúház
Telefon-CLUJ Táviratcim:
szám: 768. **MODEPELZ.**
PIAȚA UNIRII No. 12.

Szücs és szőrmeárukereskedők
figyelmébe

Angro osztály:
Calea Victoriei 2. Telef. 724.

Fiók:
Timisoara, Szentgyörgy-tér 1. szám
Telefon: 23-01.
Alba-Iulia, Calea Regele Ferdinand 4.
„Rador“ No 1329

Gépszij!

Különböző bel- és külföldi talp és finomáru,
cserző anyagok, valamint gépszij prima külföldi
versenyképes árban kapható

Sámson Manó
börtüzetében, Cluj, Str. Regina Maria 12. (volt
Deák Ferenc-u. 12.) Telefonszám 889. Lakás 387,
Iroda Cal. Reg. Ferdinand 34. R. Mosse 4002

Hölgyeim! Óriási választék érkezett filc és
bársony kalapokban. Rendkívül
olcsó reklámárak. Mindegyik
átalakítások és formálások 48 óra alatt készülnek.

„IDEAL“

női kalapüzlet, Cluj, Calea Regele Ferdi-
nand 8. szám. Gólya-áruházzal szemben.

Használjunk kizárólag
PLANTOL
כשר
legjobb növényzsírt, mert ez
tiszt, egészséges és kiadós!
Főtisztelendő Fuchs Benjámín nagyváradi
főrabbi felügyelete alatt készül, szigorúan
ortodox rituális előírás szerint.

Képviselet: **NIENZ VILMOS Cluj**

Betonkeverőgépek

valamint az összes cementipari gépek,
u. m. cementtörcserepek, betontéglák,
üreges betonblokkok, cementterazzo, gra-
nitoid, járdalapok gyártására kézi és erő-
hajtásra berendezve, formák, betoncsövek,
kutgyűrűk, lépcső és egyéb építési anya-
gok gyártására. Teljes asbesticementpala-
gyári berendezések, I-a cementfestékek
stb. stb. raktárról azonnal szállíthatók.

MODERNA
Építőipari Gépek és Radiátor Rt.
Brasov, Kis ucca 12.

Árlapok és költségvetések díjmentesen!
Mielőtt cementiparigépeket vásárol, kér-
jük raktárunk megtekintését

Férfikalapokat
fest,
tisztít,
formál
és vasal

Fehér István kalaposmester,
Cluj, Unió-utca 21. Redout.
Postai megrendelések is eszközöltetnek!

Hirdetések
a lapban a legeredményesebbek